

ממון המוטל בספק

Split it

תלמוד בבלי מסכת בבא מציעא דף ב עמוד א

/משנה/. **שנים אוחזין בטלית**, זה אומר: אני מצאתיה, וזה אומר: אני מצאתיה. זה אומר: כולה שלי, וזה אומר: כולה שלי. זה ישבע שאין לו בה פחות מחציה, וזה ישבע שאין לו בה פחות מחציה, **ויחלוקו.**

Confiscate it

תלמוד בבלי מסכת בבא מציעא לז עמוד א

משנה. אמר לשנים: גזלתי לאחד מכם מנה, ואיני יודע איזה מכם. או: אביו של אחד מכם הפקיד לי מנה ואיני יודע איזה הוא - נותן לזה מנה ולזה מנה, שהודה מפי עצמו. **שנים שהפקידו אצל אחד, זה מנה וזה מאתים, זה אומר שלי מאתים וזה אומר שלי מאתים - נותן לזה מנה ולזה מנה, והשאר יהא מונח עד שיבא אליהו. אמר רבי יוסי: אם כן מה הפסיד הרמאי? - אלא, הכל יהא מונח עד שיבא אליהו.** וכן, שני כלים אחד יפה מנה ואחד יפה אלף זוז, זה אומר יפה שלי וזה אומר יפה שלי - נותן את הקטן לאחד מהן, ומתוך הגדול נותן דמי קטן לשני, והשאר יהא מונח עד שיבא אליהו, אמר רבי יוסי: אם כן מה הפסיד הרמאי? אלא, הכל יהא מונח עד שיבא אליהו.

Judicial Discretion & Fight it out!

תלמוד בבלי מסכת בבא בתרא דף לד עמוד ב
ההוא ארבא {river boat} דהוו מינצו עלה בי תרי, האי אמר דידי היא והאי אמר דידי היא, אתא חד מינייהו לבי דינא ואמר: תיפסוה אדמייתינא סהדי דדידי היא, תפסינן או לא תפסינן? רב הונא אמר: תפסינן, רב יהודה אמר: לא תפסינן. אזל ולא אשכח סהדי, אמר להו: אפקוה וכל דאלימ גבר, מפקינן או לא מפקינן? רב יהודה אמר: לא מפקינן, רב פפא אמר: מפקינן. והלכתא: לא תפסינן, והיכא דתפס - לא מפקינן. זה אומר של אבותי וזה אומר של אבותי - אמר רב נחמן: **כל דאלימ גבר**. ומאי שנא משני שטרות היוצאין ביום אחד, **דרב אמר: יחלוקן, ושמואל אמר: שודא דדייני?** התם ליכא למיקם עלה דמילתא, הכא איכא למיקם עלה דמילתא. ומאי שנא מהא דתנן: המחליף פרה בחמור וילדה, וכן המוכר שפחתו וילדה, זה אומר עד שלא מכרתי ילדה וזה אומר משלקחתי ילדה - יחלוקו? התם - להאי {דף לה עמוד ב} אית ליה דררא דממונא, ולההוא אית ליה דררא דממונא, הכא - אי דמר לא דמר, ואי דמר לא דמר. אמרי נהרדעי: אם בא אחד מן השוק והחזיק בה - אין מוציאין אותה מידו, דתני רבי חייא: גזלן של רבים לאו שמיה גזלן. רב אשי אמר: לעולם שמיה גזלן, ומאי לא שמיה גזלן? שלא ניתן להשבון.

Solutions to Money of Dubious Ownership

- Split it
- Confiscate it
- Let them fight it out (Trial by combat)
- Judicial Discretion

Why choose one over the others? What benefit does each have over the other?

תלמוד בבלי מסכת בבא מציעא דף ב עמוד ב

דאי תנא מציאה - הוה אמינא: מציאה הוא דרמו רבנן שבועה עליה, משום דמורי ואמר: חבראי לא מידי חסר בה, איזל אתפיס ואתפליג בהדיה. אבל מקח וממכר, דליכא למימר הכי - אימא לא. ואי תנא מקח וממכר, הוא דרמו רבנן שבועה עליה משום דמורי ואמר: חבראי דמי קא יהיב, ואנא דמי קא יהיבנא. השתא דצריכא לדידי אשקליה אנא, וחבראי ליזיל לטרח ליזבן. אבל מציאה, דליכא למימר הכי - אימא לא, צריכא. מקח וממכר; ולחזי זוזי ממאן נקט! - לא צריכא, דנקט מתרוייהו, מחד מדעתיה ומחד בעל כרחיה, ולא ידענא מי הוא מדעתיה ומי הוא בעל כורחיה.

- B”M 2b- seems to be dealing with a case where nobody loses money
 - In the case of a sale, they each receive half of their money back.
 - In the case of a lost object, it was never theirs beforehand.

בבא מציעא ב עמוד ב

לימא מתניתין דלא כבן ננס, דאי בן ננס האמר: כיצד אלו ואלו באין לידי שבועת שוא! - אפילו תימא
בן ננס: התם - ודאי איכא שבועת שוא, הכא - איכא למימר דליכא שבועת שוא, אימור דתרוייהו
בהדי הדדי אגבהוה.

- For purposes of oath taking, the Gm notes that perhaps it really does belong equally to both of them.

תלמוד בבלי מסכת בבא מציעא דף ב עמוד ב

לימא מתניתין דלא כסומכוס, דאי כסומכוס - האמר: ממון המוטל בספק - חולקין בלא שבועה. - ואלא מאי - רבנן, הא אמרי המוציא מחברו עליו הראיה! - האי מאי? **אי אמרת בשלמא רבנן, התם דלא תפסי תרוייהו - אמרו רבנן המוציא מחבירו עליו הראיה, הכא דתרוייהו תפסי - [פלגי] לה בשבועה.** אלא אי אמרת סומכוס, השתא ומה התם דלא תפסי תרוייהו - חולקין בלא שבועה, הכא דתרוייהו תפסי לה - לא כל שכן? - אפילו תימא סומכוס; כי אמר סומכוס - שמא ושמא, אבל ברי וברי - לא אמר. ולרבה בר רב הונא, דאמר: אמר סומכוס אפילו ברי וברי, מאי איכא למימר? - אפילו תימא סומכוס, כי אמר סומכוס - היכא דאיכא דררא דממונא, אבל היכא דליכא דררא דממונא - לא. ולא קל וחומר הוא? ומה התם דאיכא דררא דממונא למר, ואיכא דררא דממונא למר, ואיכא למימר כולה למר, ואיכא למימר כולה למר, אמר סומכוס: ממון המוטל בספק חולקין בלא שבועה. **הכא, דליכא דררא דממונא, דאיכא למימר דתרוייהו היא - לא כל שכן?** - אפילו תימא סומכוס, שבועה זו מדרבנן היא, כדרבי יוחנן. דאמר רבי יוחנן: שבועה זו תקנת חכמים היא, שלא יהא כל אחד ואחד הולך ותוקף בטליתו של חבירו ואומר שלי הוא.

(דְרָרָא דְמֻמּוֹנָא - הַפְסָד מִמּוֹן - Jastrow)

תלמוד בבלי מסכת בבא קמא דף מו עמוד א

/מתני'/. שור שנגח את הפרה ונמצא עוברה בצדה, ואין ידוע אם עד שלא נגחה ילדה אם משנגחה ילדה - משלם חצי נזק לפרה ורביע נזק לולד. וכן פרה שנגחה את השור ונמצא ולדה בצדה, ואין ידוע אם עד שלא נגחה ילדה אם משנגחה ילדה - משתלם חצי נזק מן הפרה ורביע נזק מן הולד. גמ'. **אמר רב יהודה אמר שמואל: זו דברי סומכוס, דאמר: ממון המוטל בספק חולקין, אבל חכמים אומרים: זה כלל גדול בדין המוציא מחבירו עליו הראיה.** למה לי למימר זה כלל גדול בדין? אצטריך, דאפילו ניזק אומר ברי ומזיק אומר שמא - המוציא מחבירו עליו הראיה. אי נמי, לכי הא דאתמר: המוכר שור לחבירו ונמצא נגחן, רב אמר: הרי זה מקח טעות, ושמואל אמר: יכול שיאמר לו לשחיטה מכרתיו לך. אמאי? וניחזי אי גברא דזבין לרדיא, אי גברא דזבין לנכסתא! לא צריכא, בגברא דזבין להא ולהא. וניחזי אי דמי רדיא - לרדיא, אי דמי נכסתא - לנכסתא! לא צריכא, דאוקיר בישרא וקאי בדמי רדיא

תלמוד בבלי מסכת בבא מציעא לז עמוד א

משנה. אמר לשנים: גזלתי לאחד מכם מנה, ואיני יודע איזה מכם. או: אביו של אחד מכם הפקיד לי מנה ואיני יודע איזה הוא - נותן לזה מנה ולזה מנה, שהודה מפי עצמו. **שנים שהפקידו אצל אחד, זה מנה וזה מאתים, זה אומר שלי מאתים וזה אומר שלי מאתים - נותן לזה מנה ולזה מנה, והשאר יהא מונח עד שיבא אליהו. אמר רבי יוסי: אם כן מה הפסיד הרמאי? - אלא, הכל יהא מונח עד שיבא אליהו.** וכן, שני כלים אחד יפה מנה ואחד יפה אלף זוז, זה אומר יפה שלי וזה אומר יפה שלי - נותן את הקטן לאחד מהן, ומתוך הגדול נותן דמי קטן לשני, והשאר יהא מונח עד שיבא אליהו, אמר רבי יוסי: אם כן מה הפסיד הרמאי? אלא, הכל יהא מונח עד שיבא אליהו.

תלמוד בבלי מסכת בבא בתרא דף לד עמוד ב

ההוא ארבא {river boat} דהוּ **מינצו** {fighting} עלה בי תרי, האי אמר דידי היא והאי אמר דידי היא, אתא חד מינייהו לבי דינא ואמר: תיפסוה אדמייתינא סהדי דדידי היא, תפסינן או לא תפסינן? רב הונא אמר: תפסינן, רב יהודה אמר: לא תפסינן. אזל ולא אשכח סהדי, אמר להו: אפקוה וכל דאלים גבר, מפקינן או לא מפקינן? רב יהודה אמר: לא מפקינן, רב פפא אמר: מפקינן. **והלכתא: לא תפסינן, והיכא דתפס - לא מפקינן.** זה אומר של אבותי וזה אומר של אבותי - אמר רב נחמן: **כל דאלים גבר.** ומאי שנא משני שטרות היוצאין ביום אחד, דרב אמר: יחלוקו, **ושמואל אמר: שודא דדייני?** התם **ליכא למיקם עלה דמילתא, הכא איכא למיקם עלה דמילתא.** ומאי שנא מהא דתנן: המחליף פרה בחמור וילדה, וכן המוכר שפחתו וילדה, זה אומר עד שלא מכרתי ילדה וזה אומר משלקחתי ילדה - יחלוקו? התם - להאי {דף לה עמוד ב} **אית ליה דררא דממונא, ולהוא אית ליה דררא דממונא, הכא - אי דמר לא דמר, ואי דמר לא דמר.** אמרי נהרדעי: אם בא אחד מן השוק והחזיק בה - אין מוציאין אותה מידו, דתני רבי חייא: גזלן של רבים לאו שמיה גזלן. רב אשי אמר: לעולם שמיה גזלן, ומאי לא שמיה גזלן? שלא ניתן להשבון.

Key Factor for Rashi

רש"י מסכת בבא מציעא דף ב עמוד א

במקח וממכר - קניתיה מיד פלוני, ודוקא מקח וממכר הוא דאמרינן יחלוקו בשבועה, דאיכא למימר שניהם קנאוה ולשניהם נתרצה המוכר, אבל זה אומר: אני ארגתיה וזה אומר: אני ארגתיה - לא יחלוקו, דודאי חד מינייהו רמאי הוא, ותהא מונחת עד שיבא אליהו.

תוספות מסכת בבא מציעא דף ב עמוד א

ויחלוקו - תימה דמאי שנא מההיא דארבא דאמר כל דאלים גבר פרק חזקת הבתים (ב"ב דף לד: ושם) **וי"ל דאוחזין שאני דחשיב כאילו כל אחד יש לו בה בודאי החצי דאנן סהדי דמאי דתפיס האי דידיה הוא וכן במנה שלישי דמדמי בגמרא לטלית חשיב ההוא שהנפקד תופס בחזקת שניהם כאילו הם עצמם מוחזקים בו לכך משני דהתם ודאי דחד מינייהו הוא ואין החלוקה יכולה להיות אמת ולכך יהא מונח אבל טלית דאיכא למימר דתרוייהו הוא יחלוקו וכן שנים אדוקים בשטר דמדמי לקמן (דף ז.) למתני' משום דשניהם אדוקים בו דהחלוקה יכולה להיות אמת דאפשר שפרע לו החצי ובמנה אין דרך שיקנה לו החצי אחרי שהוא ביד חבירו אבל בארבא אע"ג דאפשר שהיא של שניהם כיון דאין מוחזקין בו הוי דינא כל דאלים גבר ולסומכוס אע"ג דאין מוחזקין בו ואין החלוקה יכולה להיות אמת היכא דאיכא דררא דממונא פירוש שבלא טענותיהם יש ספק לבית דין יחלוקו.**

רא"ש מסכת בבא מציעא פרק א סימן א

א [דף ב ע"א] שנים או חזין בטלית זה אומר אני מצאתיה וזה אומר אני מצאתיה... ויחלוקו. **דכיון דשניהם באים לפנינו מוחזקים בגוף הטלית אנו צריכין לפסוק להו דין חלוקה.** דכל דבר שאנו רואין ביד אדם חשבינן ליה שהוא שלו אע"פ שאחר מערער ואומר שלי הוא... **הלכך אי אפשר לפסוק כאן דין כל דאלים גבר** כדאמרין פרק חזקת הבתים (דף לד ב) גבי ארבא האי אומר דידי היא והאי אומר דידי וכן זה אומר של אבותי וזה אומר של אבותי. **דהתם שאני שאין אחד מהן מוחזק בדבר שמערערין עליו ואין ב"ד מחוייבין למחות למי שבא ליקח דבר שאין אנו יודעין של מי הוא והוא אומר שלו הוא הלכך אין ראוי לפסוק להן דין חלוקה שמא נפסיד לאחד מהן שלא כדין.** ויותר ראוי לומר להם שכל מי שתגבר ידו בכח או בראיות שיזכה וסומכין על זה שמי שהדין עמו קרוב להביא ראיות. ועוד שמי שהדין עמו מוסר נפשו להעמיד את שלו בידו יותר ממה שמוסר האחר נפשו לגזול ועוד יאמר זה מה בצע שאמסור נפשי והיום או למחר יביא ראיה ויוציאנה מידי. **אבל הכא דשניהם מוחזקין בגוף הטלית אנו מחוייבין למחות שלא יגזול האחד את חבירו.** הלכך אם היינו פוסקים להם כל דאלים גבר אחד מהן היה גוזל מה שביד חבירו. הלכך אנו צריכין לפסוק להן דין חלוקה. ולא דוקא במציאה או במקח וממכר דנקיט זוזי מתרוייהו דאיכא למימר דתרוייהו היא. אלא אף במקח וממכר דנקיט זוזי מחד מינייהו. **או בזה אומר אני ארגתיה וזה אומר אני ארגתיה דודאי איכא רמאות בטענותיהן אפ"ה אמרינן יחלוקו** כדמוכח לקמן (דף ז א) שנים אדוקין בשטר דאע"ג דאיכא רמאי יחלוקו... לרבנן כל היכא דאיכא למימר דתרוייהו הוא אע"ג דודאי איכא רמאי פלגי בשבועה ובכל מידי דאיכא למימר דתרוייהו הוא קודם שנודע מחלוקתן בר ממנה שלישי דקודם שנודע מחלוקתן ידוע לנפקד שהוא של אחד מהן. כללא דמילתא כל חלוק ממון ששנים חולקין עליו אם שניהם מוחזקין בו פלגינן בשבועה. ואם אינן מוחזקין בו כל דאלים גבר. ואם הוא ביד אחד לא מפקינן מיניה. בר ממנה [שלישי] דפקדון דאע"ג דהוי כאילו שניהם מוחזקין בו משום דהנפקד מוחזק מכח שניהם והספק נולד ברשותו ויד הנפקד כידם אפ"ה יהא מונח עד שיבא אליהו כי ידוע לנפקד קודם שנודע מחלוקתן שאין של שניהם:

חידושי הרמב"ן מסכת בבא מציעא דף ב עמוד א

ויחלוקו. קשיא להו לרבנן ז"ל ולימא כל דאלים גבר כי ההיא דאמרינן בפ' חזקת הבתים גבי זה אומר של אבותי וכו' ואמר רב נחמן כל דאלים גבר, ומפרשינן לה התם בגמ' משום דליכא דררא דממונא ומתני' נמי ליכא דררא דממונא, וגבי ארבא דהוו מינצי עלה בי תרי אמרינן נמי התם כל דאלים גבר ומאי שנא מתני'. ור"ח ז"ל כתב שם בפ' חזקת הבתים דההיא ארבא לא תפיסי לה תרוייהו אלא מונחת היא בסימטא או במקום שיד שניהם שוה ולפיכך כל דאלים גבר, **אבל משנתינו ששניהם אדוקים בה אין מוציאין מידם לומר כל דאלים גבר** וכן כתב ה"ר שמואל ז"ל. ואי קשיא לך א"ה היכי אקשינן בגמ' לימא מתני' דלא כר' יוסי דקס"ד למימר במתני' יהא מונח עד שיבא אליהו כי ההיא דשנים שהפקידו אצל אחד, **דילמא מתני' שאני דכיון דתפסי לה לא מפקינן מינייהו, שכשם שאין מוציאין מידם לומר כל דאלים גבר כך אין מוציאין מידם לומר יהא מונח, לא קשיא דכיון דחיישינן לרמאי וקנסינן ליה כי היכי דלודי אע"ג דתפסי [הכא] נמי הוה לן למיקנס כי היכי דלודי, והיינו נמי דאקשו גבי חנוני על פנקסו משמיה דרב יהודאי ז"ל נפקיה לממונא ונימא יהא מונח עד שיבא אליהו, ועוד דהתם כיון שהפקידו אצל אחד כמאן דתפסי דמי ואפ"ה אמרינן יהא מונח עד שיבא אליהו.**

חידושי הרמב"ן מסכת בבא מציעא דף ב עמוד א

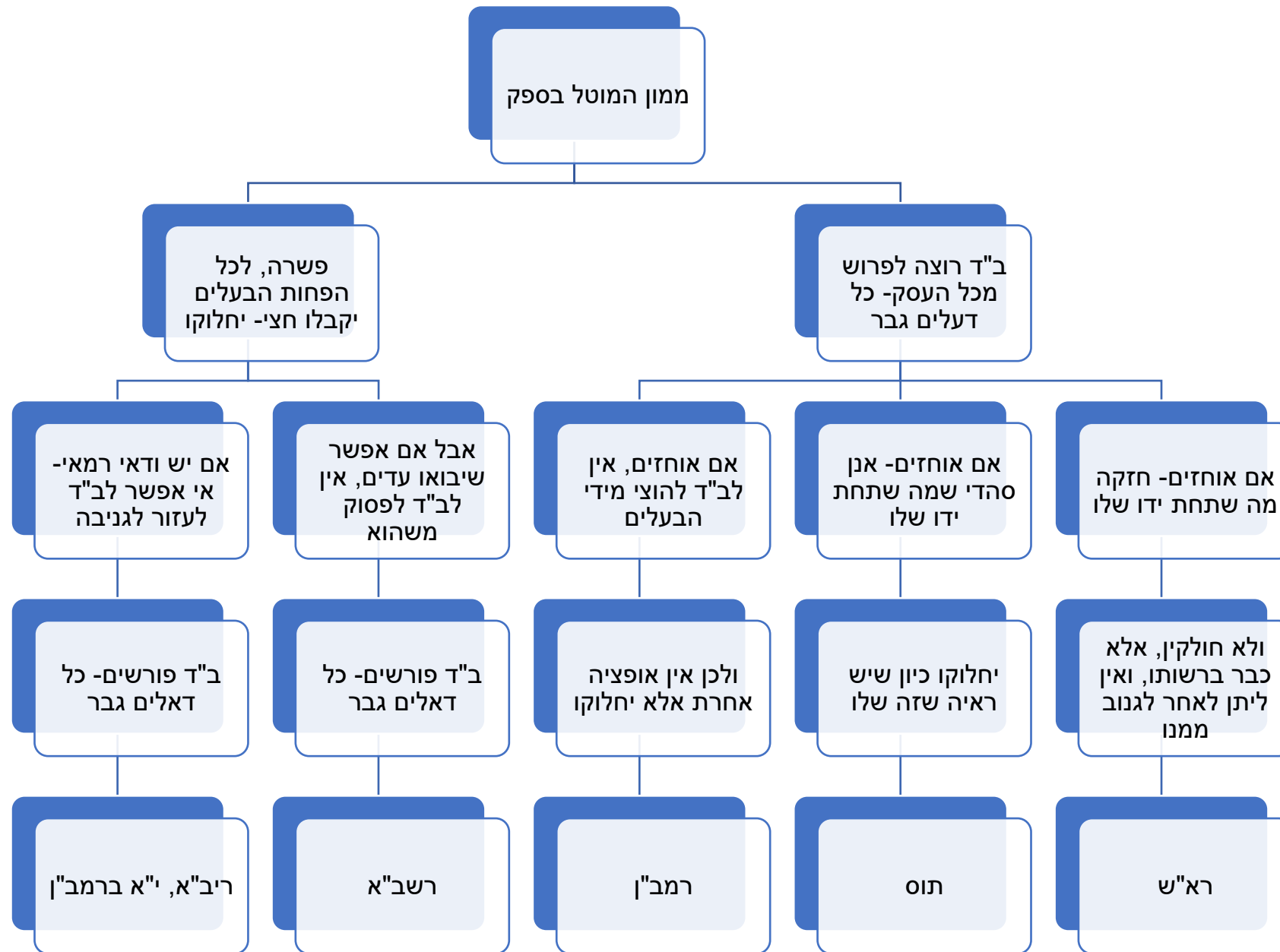
וי"א דהתם היינו טעמא דאמרינן כל דאלים גבר משום דודאי איכא רמאי ואי דמר לאו דמר כדאמרינן בההיא שמעתא בהדיא, דכיון שזה אומר של אבותי וזה אומר של אבותי ודאי לאו במקח וממכר אתיא לידא דתרוייהו כדי שתאמר דתרוייהו היא דהא קאמר של אבותי, ודקאמרינן התם גבי ארבא האי אמר דידי היא ואמרינן עלה כל דאלים גבר, הכי נמי קאמרי דידי היא שאני עשיתיה או שירשתיה מאבותי, אבל אומר דידי היא סתם חולקין בשבועה וכן במציאה, דאיכא למימר אימור תרוייהו בהדי הדדי אגבהוה וכשחולקין נטל כל אחד ואחד את שלו ויצא.

תוספות מסכת בבא בתרא דף לד עמוד ב

ההוא ארבא דהוו מינצו וכו' - הדין כל דאלים גבר וא"ת מ"ש משנים אוחזין בטלית דאמר בריש ב"מ (דף ב. ושם ד"ה ויחלוקו) דיחלוקו ומפרש ר"ת דאוחזין שאני דכיון ששניהם מוחזקים אין לנו להניח שיגזול האחד לחבירו דחשיב כאילו אנו יודעין שיש לשניהן חלק בה שכל דבר יש להעמיד בחזקת מי שהוא בידו כדאמרי' גבי נסכא דר' אבא דאע"ג דאמר דידי חטפי חשבין ליה גזלן וחייב לשלם כאילו הוא ברור שהיתה הנסכא של אותו שהיה מוחזק בה והא דמדמי ליה התם טלית לשאר [יהא מונח עד שיבא אליהו] אע"ג דבשאר דהתם אין שום אחד מוחזק צ"ל דשאר נמי חשיב להו כאילו שניהם מוחזקים בו כיון דמכח שניהם נפקד ולריב"א נראה דלאו דוקא אוחזין מדמדמי לה לשאר ואדשמעתין איכא לשנויי כדמשני התם אפי' תימא ר' יוסי התם ודאי איכא רמאי הכא אימור תרוייהו בהדי הדדי אגבהוה הכי נמי בארבא כיון דאיכא רמאי לא יחלוקו אלא הוי דינא כל דאלים גבר והא דלא אמרינן בשנים שהפקידו כל דאלים גבר משום דלא מפקינן כדאמרינן הכא אי תפסינן לא מפקינן אבל מ"ד מפקינן לא אתי שפיר ומאי פריך נמי בסמוך מב' שטרות וממחליף פרה בחמור והא התם ליכא רמאי ואין נראה דהא האי טעמא לא מסיק אלא לאוקומי מתני' כר' יוסי אבל לרבנן קאמר התם האי מנה ודאי דחד מינייהו הוא אבל טלית דאיכא למימר דתרוייהו הוא יחלוקו ולהיא טעמא ה"נ הוה לן למימר יחלוקו דאפשר להיות דהוה ארבא דתרוייהו ועוד פי' ריב"א דהיכא דאוחזין אפי' איכא רמאי יחלוקו כדתניא התם בפ"ק (דף ז.) גבי שנים אוחזין בשטר וקשיא לר"י דא"כ היכי פריך לפירושו (שם דף ג.) והא נמי כשאר דמיא דאיכא למימר אוחזין שאני דהא מהניא אפילו היכא דאיכא רמאי ועוד מאי פריך התם (דף ז.) ולית ליה לרבי מתני' דשנים אוחזין בטלית הא ע"כ יש חילוק בין דין שטר לדין טלית דבטלית אפי' אין אוחזין יחלוקו ובשטר כי אין אוחזין הוי דין כל דאלים גבר.

חידושי הרשב"א מסכת בבא מציעא דף ב עמוד א

וזה ישבע שאין לן בה פחות מחציה ויחלוקו, קשיא לן מ"ש מזה אומר של אבותי וזה אומר של אבותי דאמר רב נחמן עלה בפרק חזקת הבתים כל דאלים גבר ואסיקנא טעמא התם משום דלית בה דררא דממונא למר ולמר והכא נמי ליכא דררא דממונא למר ולמר. **ותירץ ר"ח ז"ל** דשאני הכא משום דתפיסי וכדאמרין בגמ' מאחר שזה תופס ועומד וזה תופס ועומד שבועה זו למה ואמר' נמי אנן סהדי דמאי דתפיס האי דידיה הוא ומאי דתפיס האי דידיה הוא **אלמא תפיסה מהניא כאלו נחלקה היילכך יחלוקו** ולא עוד אלא דדייקין עלה בגמ' שבועה זו למה, אבל התם דלא תפסי לה וכן נמי בההיא ארבא דהוו מינצו עלה בי תרי דהתם כגון דקיימא בסימטא היילכך כל דאלים גבר. ולהאי תירוצא הא דאקשינן בגמ' בסמוך לימא מתני' דלא כר' יוסי דאמר א"כ מה הפסיד הרמאי ואקשינן נמי לרבנן דר' יוסי והא מתני' כשאר דמאי וכו' דלדבריהם הוה לן למימר במתני' יהא מונח עד שיבוא אליהו כההיא דשנים שהפקידו אצל אחד ואע"ג דהתם לא תפסי לה, איכא למימר ההוא מקשה [ס"ל] דיד שלישי שתפוס מחמת שניהם כיד שניהם. **ומ"מ נ"ל לפי דעת ר"ח ז"ל דכל שתפוסין ועומדין אין הפרש בין איכא ודאי רמאי לדליכא ודאי רמאי, מדמדמי לה לההיא דזה אומר של אבותי וההיא ודאי חד מינייהו רמאי.** [והא דאמר' בגמ' אפי' תימא ר' יוסי התם ודאי איכא רמאי] דמשמע דכל דאיכא ודאי רמאי יהא מונח היינו לדעת המקשה דקסבר דיד שלישי כיד שניהם אבל אנן לא ס"ל הכי וכמו שאני עתיד לכתוב שם בס"ד. **ומיהו לעיקר קושיין נ"ל עוד לתרץ דשאני הכא דליכא למיקם עלה דמילתא וכל היכא דליכא למיקם עלה דמילתא יחלוקו,** ותדע לך מדאקשי' התם עלה דההיא דרב נחמן מ"ש משני שטרות היוצאים ביום אחד רב אמר יחלוקו ושמואל אמר שודא דדייני ופרקין התם ליכא למיקם עלה דמילתא, ואע"ג דאמר שמואל שודא דדייני התם הוא דאיכא למעבד שודא הכא לא אפשר לן למעבד שודא דאין כאן אומדנא כלל מי מהם זכה בה, ואפילו למי שמפרש שם מה שירצו הדיינים לעשות וכדגרסי' בירושלמי שוחדא לדייני שאני הכא דתפסי לה תרווייהו.

The Role of Beit Din

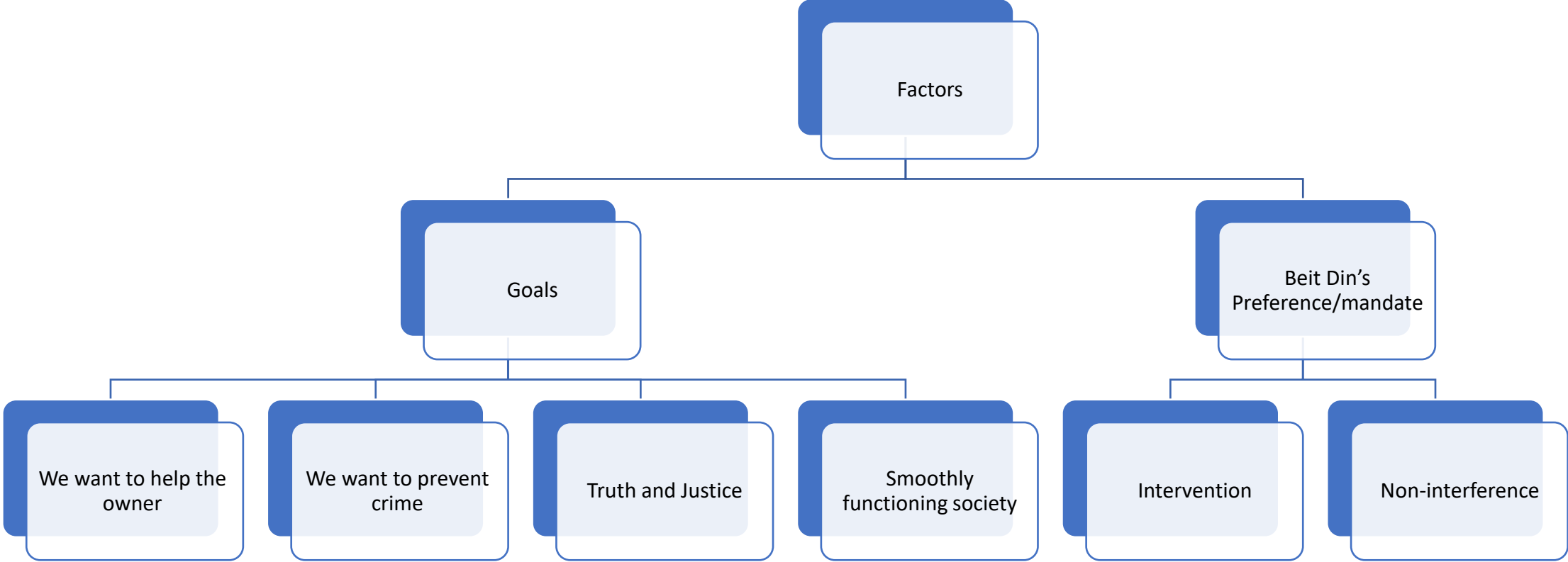
תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף ו עמו א

תנו רבנן: כשם שהדין בשלשה כך ביצוע {פשרה } `compramise\arbitration` בשלשה, [דף ו עמוד ב] נגמר הדין - אי אתה רשאי לבצוע. (סרמ"ש ש בנק"ש סימן). רבי אליעזר בנו של רבי יוסי הגלילי אומר: אסור לבצוע, וכל הבוצע - הרי זה חוטא, וכל המברך את הבוצע - הרי זה מנאץ, ועל זה נאמר +תהלים י'+ בצע ברך נאץ ה', אלא: יקוב הדין את ההר, שנאמר +דברים א'+ כי המשפט לאלהים הוא, וכן משה היה אומר יקוב הדין את ההר, אבל אהרן אוהב שלום ורודף שלום, ומשים שלום בין אדם לחבירו, שנאמר +מלאכי ב'+ תורת אמת היתה בפיהו ועולה לא נמצא בשפתיו בשלום ובמישור הלך אתי ורבים השיב מעון. רבי אליעזר אומר: הרי שגזל סאה של חטים וטחנה ואפאה והפריש ממנה חלה, כיצד מברך? אין זה מברך אלא מנאץ, ועל זה נאמר: ובצוע ברך נאץ ה'. רבי מאיר אומר: לא נאמר בוצע אלא כנגד יהודה, שנאמר +בראשית ל"ז+ ויאמר יהודה אל אחיו מה בצע כי נהרג את אחינו, וכל המברך את יהודה - הרי זה מנאץ, ועל זה נאמר: ובצע ברך נאץ ה'.

רבי יהושע בן קרחה אומר: מצוה לבצוע, שנאמר: +זכריה ח'+ אמת ומשפט שלום שפטו בשעריכם. והלא במקום שיש משפט - אין שלום, ובמקום שיש שלום - אין משפט. אלא איזהו משפט שיש בו שלום - הוי אומר: זה ביצוע...

רבי שמעון בן מנסיא אומר: שנים שבאו לפניך לדין, עד שלא תשמע דבריהן, או משתשמע דבריהן ואי אתה יודע להיכן דין נוטה - אתה רשאי לומר להן: צאו ובצעו. משתשמע דבריהן ואתה יודע להיכן הדין נוטה - אי אתה רשאי לומר להן: צאו ובצעו. שנאמר +משלי יז+ פוטר מים ראשית מדון ולפני התגלע הריב נטוש, קודם שנתגלע הריב - אתה יכול לנטשו, משנתגלע הריב - אי אתה יכול לנטשו...

כי הוה אתו לקמיה דרב הונא, אמר להו: אי דינא בעיתו אי פשרה בעיתו. - מאי מצוה נמי דקאמר רבי יהושע בן קרחה - [דף ז עמוד א] **מצוה למימרא להו: אי דינא בעיתו, אי פשרה בעיתו.** - היינו תנא קמא! - איכא בינייהו מצוה. רבי יהושע בן קרחה סבר: מצוה, **תנא קמא סבר: רשות**

Bringing it back to ממון המוטל בספק

